

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 16 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w Radomiu oddalił w całości wniosek (...) Spółki z o.o. w R. o zwolnienie od opłaty od skargi.

Oddalenie wniosku poprzedziły następujące ustalenia Sądu.

(...) Spółka z o.o. w R. wniosła o zwolnienie od opłaty od skargi. Wniosek nie zawierał żadnego uzasadnienia. Wysokość opłaty sądowej od skargi na czynność komornika wynosi 100 złotych.

Sąd przywołał przepis art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. W ocenie Sądu wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych nie zasługiwał na uwzględnienie w żadnym zakresie. W sprawie skarżący nie wykazał w żaden sposób, by nie był w stanie ponieść kosztów sądowych, nie zostały, bowiem dołączone odpowiednie dokumenty obrazujące obecny stan finansowy Spółki (w szczególności bilanse za rok 2017, ostatnie rachunki zysków i strat, aktualne wyciągi z wszystkich posiadanych rachunków bankowych za okres ostatnich 6 miesięcy). Zarządzeniem z dnia 15 maja 2018 r. Sąd wezwał Spółkę do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przez przedstawienie odpowiednich dokumentów finansowych obrazujących jego sytuację materialną mianowicie: przedstawienie kopii wyciągu ze wszystkich rachunków bankowych z wykazem operacji za okres ostatnich sześciu miesięcy oraz wykaz kwot, które wpłynęły bezpośrednio do kasy skarżącej, przedstawienie danych o posiadanym mieniu ruchomym, nieruchomościach skarżącej i ich wartości, złożenie kopii wszystkich deklaracji podatkowych skarżącej za 2016-2017 rok, wykazanie odpowiednimi dokumentami finansowymi sytuacji finansowo-majątkowej skarżącej w 2017 r. (przedstawienie kopii ostatnich bilansów finansowych Spółki oraz rachunku zysków i strat) w terminie tygodniowym od doręczenia wezwania pod rygorem oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Przedmiotowe zarządzenie zostało doręczone Prezesowi Zarządu skarżącego w dniu 11 czerwca 2018 r. Skarżący nie odpowiedział na zarządzenie w żadnym zakresie. Ponadto Sąd zauważył, iż skarżący prowadząc działalność gospodarczą, jako podmiot profesjonalny winien się liczyć z możliwością ewentualnego dochodzenia i obrony swoich praw przed Sądem oraz przewidywać ewentualne rezerwy na koszty sądowe. Poza tym pozostają w jego dyspozycji instrumenty finansowe, które pozwolą na uregulowanie zobowiązań względem Skarbu Państwa w postaci opłaty sądowej od skargi, jak na przykład kredyty bankowe.

Nadto podniósł Sąd, że nie można również deprecjonować faktu, iż w warunkach gospodarki wolnorynkowej nawet chwilowy brak środków pieniężnych na rachunku bankowym osoby prawnej nie uzasadnia domagania się zwolnienia od kosztów sądowych wskazując na postanowienie Sądu Najwyższego z 18 grudnia 1990 r., II CZ 217/90, LEX nr 142577.

Za utrwalone w judykaturze jak i orzecznictwie uznał stanowisko, iż wydatki związane z pokryciem kosztów procesu muszą być traktowane, co najmniej równorzędnie, a nawet priorytetowo w stosunku do innych wydatków. Posiadanie środków finansowych zapewniających dostęp do Sądu - ze względu na obowiązek poniesienia kosztów sądowych - jest istotnym składnikiem prowadzenia działalności gospodarczej. Jednostka organizacyjna powinna być przygotowana do ponoszenia kosztów prowadzenia postępowań sądowych. Zwolnienie podmiotu gospodarczego od kosztów sądowych winno mieć miejsce tylko wyjątkowo, jako że regułą jest ponoszenie opłat sądowych. W sprawie Spółka nie wykazała, aby nie posiadała dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych, nie zostały, bowiem dołączone żadne dokumenty dotyczące majątku pozostającego w dyspozycji Spółki, ani sposobu jego rozdysponowania, natomiast nie można przyznać zwolnienia od kosztów sądowych jedynie na podstawie oświadczenia, że skarżący nie jest w stanie uiścić kosztów sądowych. Wobec niewykazania stosownymi dokumentami finansowymi pełnej i aktualnej sytuacji majątkowej skarżącego, która uniemożliwiałaby poniesienie kosztów sądowych, Sąd oddalił wniosek T. Spółki z o.o. w R. o zwolnienie od kosztów sądowych w oparciu o przepis art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r.

Zażalenie na postanowienie złożyła Spółka.

Wydanemu postanowieniu zarzuciła błędy w ocenie oświadczenia. Zapłata opłaty w wysokości 100 zł stanowi dla prezesa Spółki, który złożył zażalenie bardzo znaczący uszczerbek finansowy w koniecznych kosztach. W ocenie skarżącej referendarz sądowy doszedł do błędnego przekonania, źle oceniła bardzo trudną sytuację skarżącej. Spółka wносиła o zmianę postanowienia i zwolnienie od opłaty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji prawidłowo orzekł o oddaleniu wniosku Spółki wnoszącej skargę na czynność zajęcia nieruchomości przez Komornika Sądowego w oparciu o art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 300 z późn. zm., w dalszej części uzasadnienia u.k.s.c.) uznając, że Spółka nie wykazała braku posiadania dostatecznych środków finansowych na uiszczenie opłaty od wniesionej skargi w wysokości 100 złotych. Sąd Rejonowy dokonał w sprawie prawidłowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, którą Sąd Okręgowy podziela a poczynione ustalenia faktyczne przyjmuje za własne na potrzeby postępowania zażaleniowego.

Stosownie do treści powyższego artykułu, osoba prawna może uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych o ile wykaże, że nie posiada dostatecznych środków na ich poniesienie. Z cytowanego przepisu wynika, iż osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie jej od kosztów sądowych powinna wykazać, że nie ma środków na ich poniesienie. Wykazanie braku posiadania dostatecznych środków na poniesienie kosztów sądowych oznacza konieczność udowodnienia spełnienia tej okoliczności, nie wystarczy, więc jak w przypadku osób fizycznych samo złożenie oświadczenia. To na wnioskującej Spółce spoczywał ciężar udowodnienia istnienia przesłanek do skorzystania ze zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że choć z art. 103 u.k.s.c. nie wynika, w jaki sposób osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wykazać swoją sytuację finansową, to należy przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z rachunków bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe, opinie banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie majątku ograniczonymi prawami rzeczowymi, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2018 r. II CZ 95/17 i przytoczone w nim orzecznictwo SN, LEX nr 2439959). Charakter koniecznych dokumentów zależy od rodzaju podmiotu ubiegającego się o zwolnienie od kosztów i charakteru prowadzonej przez niego działalności, przy czym dokumenty te w powiązaniu z twierdzeniami wniosku powinny służyć wykazaniu konkretnych faktów przesądzających o braku środków na uiszczenie kosztów sądowych. Przy ocenie żądania zwolnienia od kosztów sądowych istotny jest, bowiem nie tylko stan majątkowy strony w chwili rozstrzygnięcia wniesienia wniosku o zwolnienie czy też orzekaniu o żądaniu, lecz także możliwość zaoszczędzenia na opłacie sądową od chwili, gdy strona musiała się już liczyć z możliwością powstania obowiązku uiszczenia opłaty. Podkreślić należy, że wytaczając powództwo (w sprawie wnosząc skargę na czynność komornika) strona powinna się liczyć z kosztami z tym związanymi i odpowiednio do tego procesu przygotować również pod względem finansowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 marca 1987 r. I CZ 26/87, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84). W realiach niniejszej sprawy Skarżąca spółka była wzywana do złożenia odpowiednich wymienionych w zarządzeniu z dnia 15 maja 2018 r. dokumentów (k. 23 i k. 26 epa doręczenia wezwania). Po doręczeniu zobowiązania Spółka nie złożyła żadnych dokumentów, które wskazywałyby na jej trudną lub nawet bardzo trudną sytuację materialną i całkowity brak środków finansowych. Jak podniesione już zostało wykazanie braku posiadania dostatecznych środków na poniesienie kosztów sądowych oznacza konieczność udowodnienia spełnienia tej okoliczności, nie wystarczy, jak w przypadku osób fizycznych samo złożenie oświadczenia. Już z tego powodu zażalenie skarżącej jest bezzasadne, bowiem wraz z nim skarżąca jedynie podtrzymała twierdzenie o trudnej sytuacji finansowej.

Każdy podmiot gospodarczy, jak słusznie stwierdził to Sąd Rejonowy prowadząc działalność gospodarczą w sposób racjonalny winien zabezpieczyć odpowiednie środki na pokrycie wydatków związanych z działalnością prowadzonego przedsiębiorstwa, w tym wydatków związanych z ewentualnym postępowaniem sądowym czy egzekucyjnym. Zważyć należy, że konieczność ponoszenia opłat związanych z postępowaniem sądowym mieści się w granicach normalnego ryzyka gospodarczego, z którym strona pozwana powinna się liczyć i uwzględniać go w swoim planie finansowym. Obowiązek uiszczenia kosztów sądowych nie może być, bowiem traktowany, jako mający charakter drugorzędny, zaspokajany dopiero wówczas, gdy strona posiada zbędne, nieprzeznaczone na inne cele środki.

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych, stanowiąca pomoc Państwa dla podmiotów, które ze względu na trudną sytuację materialną nie mogą ponieść tych kosztów ma charakter wyjątkowy. Dlatego twierdzenie skarżącej, że poniesienie przez nią wydatku w wysokości 100 złotych, tyle wynosi opłata od wniesionej skargi, przy prowadzeniu działalności gospodarczej wskazuje, iż skarżący, co do zasady nie może być zwolniony od kosztów sądowych (zob. postanowienie SN z dnia 17 maja 2012 r., I CZ 55/12). Nadto stwierdzić należy, że posiadanie środków finansowych zapewniających dostęp do sądu stanowi element działalności gospodarczej, a co za tym idzie związane z tym koszty sądowe przedsiębiorca powinien uwzględnić w racjonalnym planowaniu wydatków związanych z tą działalnością, traktując je równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi (zob. także np. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach: z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 144/12 i z dnia 28 maja 2013 r. V CZ 2 /13).

Z tych względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji w oparciu o art. 385 k.p.c. w związku z artykułami 397 § 2 i 13 § 2 k.p.c.

G. W.